

PROJECT FINANCING IN SLOVAK COMPANIES BY EU FUNDS

FINANCOVANIE PROJEKTOV SLOVENSKÝCH PODNIKOV PROSTREDNÍCTVOM FONDŮV EÚ

KORMANCOVÁ Gabriela (SK)

Matej Bel University Banská Bystrica, Slovak Republic

ABSTRACT

This article deals with the analysis of possibilities how to finance the projects by EU funds in the conditions of Slovak companies. At the same time it evaluates positive and negative aspects of this type of financing and tries to compare this with other sources of financing which are available now.

KEY WORDS: sources of financing, EU funds, projects

ABSTRAKT

Príspevok sa zaoberá analýzou možností financovania projektov z fondov EÚ v podmienkach slovenských podnikov. Zároveň hodnotí pozitívna a negatívna tohto spôsobu financovania a porovnáva ho s inými zdrojmi financovania, ktoré sú v súčasnosti dostupné.

KLÚČOVÉ SLOVÁ: zdroje financovania, fondy EÚ, projekty

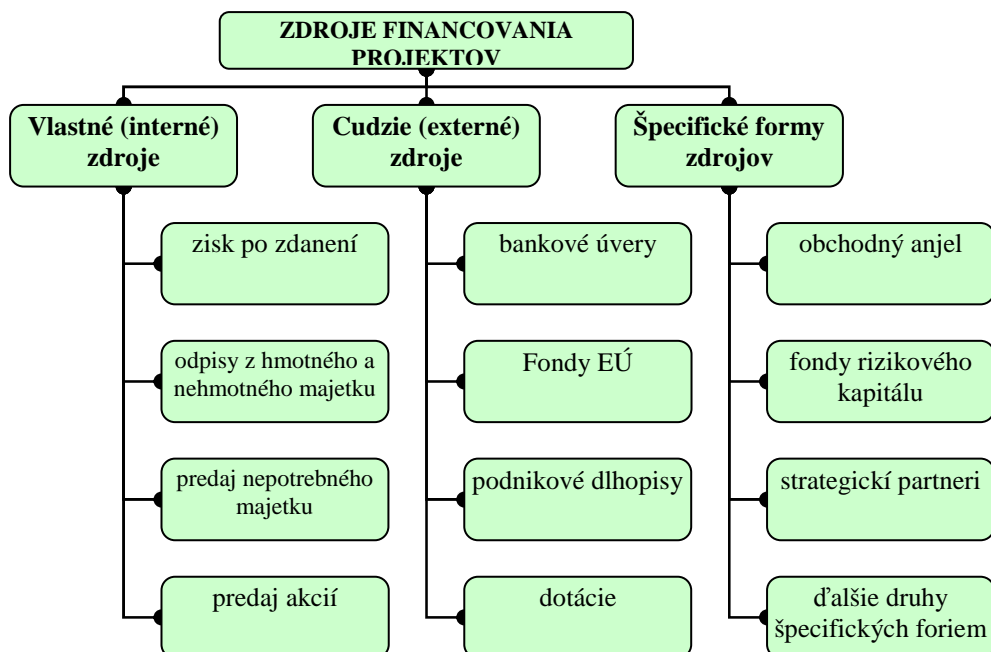
ÚVOD

Na rozdiel od klasického financovania, financovanie projektov nesleduje ekonomickú históriu podnikateľského subjektu, ale ziskovosť budúceho projektu, dobu jeho návratnosti a zabezpečenie. Svojimi špecifikami ho môžeme zaradiť aj medzi inovatívne formy financovania potrieb podnikov. Môžeme konštatovať, že v praxi závisí realizácia väčšiny projektov od obmedzených finančných zdrojov, ktorými sa má dosiahnuť stanovený cieľ a ktoré majú pokrývať potrebné investičné a prevádzkové náklady projektu. Investičné náklady sú vymedzené ako fixné investície projektu, vrátane predvýrobných kapitálových nákladov a prevádzkového kapitálu, ktoré treba vynaložiť na realizáciu projektu (Majtán, 2009).

Zdroje financovania projektu je možné rozdeliť podľa viacerých hľadísk. Najčastejšie hovoríme o interných (vlastných) a externých (cudzích) zdrojoch financovania v závislosti od toho, či podnik získava finančné zdroje svojou vnútornou činnosťou, alebo ich získava z externých zdrojov (Majtán, 2009).

Obrázok 1 znázorňuje jedno zo základných členení zdrojov financovania projektov.

Z pohľadu financovania je každý projekt jedinečný. Projektový manažér sa vo väčšine prípadov rozhoduje medzi vlastnými a cudzími zdrojmi financovania a takisto medzi tuzemskými a zahraničnými zdrojmi financovania projektu. Z pohľadu financovania sa však jedná o dlhodobé zdroje financovania projektov.

Obrázok 1 Zdroje financovania projektov v SR

Zdroj: Majtán, 2009

Interné zdroje financovania zahŕňajú výsledky vlastnej podnikateľskej činnosti podniku. Pri financovaní z vlastných zdrojov je možné dosiahnuť nezávislosť od cudzích zdrojov a úspory z úrokových nákladov, ale zároveň ide o najdrahší variant financovania. Dôvodom je skutočnosť, že zisk z projektu je zdanený a dividendy sa vyplácajú zo zisku po zdanení, ale úroky z úveru sú súčasťou nákladov a tým znižujú zdaniteľný základ a teda aj celkovú daň z príjmov.

Financovanie projektov sa zaoberá okrem vyhľadávania najvhodnejšieho zdroja financovania aj kombinovaním týchto zdrojov a vytvorením tak optimálnej štruktúry financovania projektového zámeru.

FINANCOVANIE PROJEKTOV PROSTREDNÍCTVOM FONDOV EÚ

SR vstupom do EÚ získalo oprávnenie čerpať finančné prostriedky z fondov EÚ, ktoré sú určené na postupné vyrovnanie rozdielov medzi jednotlivými regiónmi v rámci EÚ. Ide o nenávratné finančné prostriedky koordinované príslušným orgánom na národnej úrovni. Centrálnym koordinačným orgánom je v súčasnosti Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (pričom od 1.4.2013 sa uvažuje o presune uvedenej kompetencie späť na Úrad vlády SR).

EÚ poskytuje malým a stredným podnikom financie v rôznych formách (granty, pôžičky a v niektorých prípadoch záruky). Podpora sa poskytuje priamo alebo prostredníctvom programov riadených na národnej alebo regionálnej úrovni.

Programy pomoci pre malé a stredné podniky boli rozdelené do týchto štyroch kategórií:

1. možnosti tematického financovania,
2. štrukturálne fondy (Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond),
3. finančné nástroje,
4. podpora internacionalizácie malých a stredných podnikov (<http://ec.europa.eu/small>
5. [business/index_sk.htm](http://ec.europa.eu/small/business/index_sk.htm), 2013).

Prostredníctvom koncentrácie príspevkov z fondov EÚ sú financované **3 hlavné ciele**:

1. Konvergencia,
2. Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť,
3. Európska teritoriálna spolupráca.

Zdroje politiky súdržnosti EÚ tvoria:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF),
- Európsky sociálny fond (ESF),
- Kohézny fond.

Štrukturálne fondy a Kohézny fond podporujú hospodársky rozvoj a utvárajú pracovné miesta. Štrukturálne fondy poskytujú základnú pomoc aj v takých oblastiach, ako sú ťažba uhlia, rekvalifikačné kurzy pre ženy alebo investície do životného prostredia.

V uvedenom príspevku sa sústredíme najmä na malé a stredné podniky. Z uvedeného dôvodu sa budeme bližšie venovať Európskemu fondu regionálneho rozvoja, ktorý je zameraný na pomoc malým a stredným podnikom a Európskemu sociálnemu fondu, ktorý podporuje okrem iného aj vzdelávanie zamestnancov v týchto podnikoch.

Európsky fond regionálneho rozvoja je určený na hospodársky a sociálny rozvoj EÚ znižovaním rozdielov medzi znevýhodnenými regiónmi a medzi sociálnymi skupinami. Jeho finančná pomoc je určená najmä na:

1. podporu malých a stredných podnikov,
2. podporu produktívnych investícií,
3. rozvoj infraštruktúry,
4. posilnenie miestneho rozvoja.

Európsky sociálny fond je hlavným finančným nástrojom, ktorým Európska únia transformuje svoje strategické ciele v oblasti politiky zamestnanosti do konkrétnych aktivít zameraných na zlepšenie odbornej kvalifikovanosti, ďalej na systémy vzdelávania a následný rast pracovného potenciálu občanov členských štátov.

Kohézny fond bol zriadený s cieľom prispieť zo strany EÚ na financovanie projektov v oblasti dopravy a životného prostredia. Je zameraný na oblasť konvergenzie, a to konkrétne na transeurópske dopravné siete, ekologickú infraštruktúru, udržateľnú mestskú dopravu, obnoviteľné zdroje a energetickú účinnosť. Pri financovaní z tohto fondu by celkové náklady každého projektu nemali byť nižšie ako 10 mil. € a celková národná alokácia z fondu musí byť rovnomerne rozdelená medzi rezorty životného prostredia a dopravy. Na základe toho všetky regióny Slovenska spadajú pod čerpanie Kohézneho fondu (Majtán, 2009).

Rozvoj vidieka a rybné hospodárstvo sú podporené z dvoch samostatných fondov, a to z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre podporu rozvoja vidieka (EAFRD) a z Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo (EFF). Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka je určený na podporu rozvoja vidieka v zaostávajúcich regiónoch a v našej práci sa mu budeme podrobnejšie venovať v druhej kapitole. Európsky fond pre rybné hospodárstvo je zameraný na zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, životné prostredie a krajinu a zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva.

V súčasnosti sa SR nachádza v programovacom období 2007 - 2013, pre ktoré nám EÚ schválila podporu viac ako 11 miliárd €.

Možnosť využívania zdrojov z fondov EÚ v priebehu súčasného programovacieho obdobia je možné na základe dokumentu *Národný strategický a referenčný rámec*. Jeho stratégia, priority a ciele sú implementované cez týchto **11 operačných programov**:

1. Regionálny operačný program,
2. Životné prostredie,

3. Doprava,
4. Informatizácia spoločnosti,
5. Výskum a vývoj – infraštruktúra vysokých škôl,
6. Konkurencieschopnosť a hospodársky rast,
7. Zdravotníctvo,
8. Technická pomoc,
9. Zamestnanosť a sociálna inklúzia,
10. Vzdelávanie,
11. Bratislavský kraj (www.nsrr.sk).

Na podporu a rozvoj malého a stredného podnikania je priamo zameraný operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast. K tejto oblasti prispievajú aj operačné programy pre vzdelávanie a výskum a vývoj. V programovom období 2007 - 2013 je k dispozícii aj 21 komunitárnych programov. Podpory a rozvoja podnikania sa týka rámcový program pre konkurencieschopnosť a inovácie a siedmy rámcový program pre výskum a technologický rozvoj. Okrem toho má SR k dispozícii aj Program rozvoja vidieka, ktorý spolu s programom rybné hospodárstvo disponuje rozpočtom približne 2 mld. €.

Rozlišujeme **dva postupy získavania finančných prostriedkov z EÚ**:

1. dopytovo orientované projekty sú projekty, ktoré sú predkladané žiadateľmi na základe konkrétnej výzvy a konečnými prijímateľmi môžu byť verejné inštitúcie, samosprávne orgány, mimovládne organizácie, podnikateľské subjekty, vzdelávacie inštitúcie,
2. národné projekty, ktoré sú realizované formou priameho zadania, kde konečnými prijímateľmi sú štátom kontrolované subjekty (Majtán, 2009).

Žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného prostriedku na projekt vypracuje a predloží žiadateľ na príslušný riadiaci orgán na základe zverejnenej výzvy v stanovenej forme a lehote určenej na predloženie žiadostí. O podporu z fondov EÚ môžu žiadať neziskové organizácie, mimovládne organizácie, VÚC, mestá, obce, samosprávy, podnikateľské subjekty a ich združenia, rôzne organizácie, vzdelávacie inštitúcie (www.nsrr.sk, 2013).

Proces výberu a schvaľovania projektov pozostáva z nasledujúcich krokov:

1. vypracovanie a zverejnenie výzvy na predkladanie žiadostí riadiacim orgánom,
2. predloženie žiadosti, projektu a požadovanej dokumentácie riadiacemu orgánu (Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky) alebo sprostredkovateľskému orgánu, ktorý žiadosť zaregistruje,
3. formálna kontrola a odborné hodnotenie projektu v rámci jednotlivých operačných projektov,
4. rozhodnutie o schválení alebo zamietnutí žiadosti príjemcu pomoci výberovou komisiou.

Projekty sú hodnotené po formálnej stránke a hodnotí sa to či je žiadosť vyplnená správne, či sú pripojené všetky požadované dokumenty, či sú splnené pravidlá hospodárskej súťaže, aké sú vplyvy projektu na životné prostredie, či je projekt relevantný z hľadiska operačného programu a výstupy projektu sú merateľné, či má žiadateľ dostatočné vlastné zdroje na uskutočnenie projektu a či náklady na projekt zodpovedajú plánovaným aktivitám.

Žiadateľ o nenávratný finančný príspevok spravidla nedostane preplatené všetky náklady spojené s realizáciou projektu. Prepláca sa len časť oprávnených nákladov projektu, v prípade súkromného sektora je to väčšinou 50 % s výnimkou Západoslovenského regiónu, kde je to 40 %. Podiel spolufinancovania závisí od typu operačného programu, štrukturálneho fondu, projektu a charakteru konečného príjemcu peňažných prostriedkov z EÚ. Miera

spolufinancovania je takisto ako oprávnení žiadateľa, riadiaci orgán a oprávnené náklady určená vždy vo vyhlásení konkrétnej výzvy a konkrétneho operačného programu. Financovanie zvyšnej časti nákladov musí mať žiadateľ zabezpečené vlastnými zdrojmi. Finančný príspevok sa pri veľkej časti projektov (predovšetkým súkromný sektor) vypláca spätne - spôsobom refundácie, teda až po preukázaní vynaloženia vlastných zdrojov. Z tohto dôvodu podniky získavajú zvyšné finančné prostriedky väčšinou formou bankového úveru. V rámci svojho produktového portfólia banky ponúkajú úverové produkty pre klientov, ktorí budú financovať svoje projekty z prostriedkov EÚ. Sú to najmä spolufinancovanie projektov, preklenovacie úvery na preklopenie časového nesúladu medzi potrebou úhrady oprávnených výdavkov projektu zo strany konečného prijímateľa a úhradou týchto výdavkov na jeho účet zo strany platobnej jednotky a poradenstvo (www.slsp.sk, 2013).

Nové programovacie obdobie 2014 - 2020

Nové obdobie pre čerpanie finančných prostriedkov z fondov Európskej únie by sa malo týkať menšieho počtu operačných programov a koncentrovanejších tém. V súčasnosti ešte nie je známe presné znenie jednotlivých programov, definitívna dohoda SR s Európskou komisiou sa očakáva v júni alebo v júli 2013.

Európska komisia predstavila tzv. spoločný strategický rámec, ako základný strategický dokument, v ktorom sa počíta naďalej s existenciou ERDF, ESF, Kohézneho fondu, ďalej Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a Európskeho fondu pre námorníctvo a rybárstvo.

V pozičnom dokumente Európskej komisie je definovaných päť prioritných oblastí podpory, ktoré by malo SR v novom období z fondov spoločného strategického rámca podporovať:

- podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie,
- infraštruktúru pre hospodársky rast a zamestnanosť,
- rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce,
- trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov,
- modernú a profesionálnu verejnú správu.

Pre roky 2014 až 2020 bol navrhnutý rozpočet EÚ, ktorý je vo vzťahu k hrubému domácomu produktu nižší než v minulosti. Výdavky by mali tvoriť len jedno percento HDP zatiaľ čo v období 2007 až 2013 je to 1,06 percenta. V novom programovacom období by Slovensko malo získať 13 miliárd €, čo je viac oproti súčasnému obdobiu.

Predpokladá sa zníženie počtu operačných programov na 6. Pôjde o programy: Výskum a inovácie, Integrovaná infraštruktúra (najmä dopravná), Ľudské zdroje, zamestnanosť a inklúzia, Kvalita životného prostredia, Integrovaný Regionálny operačný program a Efektívna verejná správa. Približne 90 % všetkých prostriedkov z EÚ by mohlo ísť na spomínaných šesť základných operačných programov. Riadiť ich budú príslušné ministerstvá školstva, dopravy, práce, životného prostredia, pôdohospodárstva a rozvoja vidieka a vnútra. Zvyšné prostriedky majú ísť na päť doplnkových operačných programov Rozvoj vidieka, Rybné hospodárstvo, Európska územná spolupráca, Technická pomoc a Interact, ktoré budú v pôsobnosti ministerstva pôdohospodárstva, Úradu vlády SR a Bratislavského samosprávneho kraja (<http://www.podnikam.webnoviny.sk>).

Značný podiel prostriedkov by mal smerovať aj do malých a stredných podnikov na zvýšenie ich inovačných kapacít. Malé a stredné podniky sú hlavným zdrojom tvorby pracovných miest. Prioritou bude zvyšovanie ich konkurencieschopnosti a udržateľnosti vrátane tých, ktoré pôsobia vo vidieckych oblastiach, a podnikov pôsobiacich v poľnohospodárstve, potravinárskom a vodohospodárskom sektore. Podpora malých a stredných podnikov by mala prejsť k sektorom a projektom orientovaným na inovácie. Mala by sa zameriavať najmä na odstraňovanie nedostatkov trhu a podporovanie prepojení na dobrú prax a príležitosti v zahraničí. Finančná podpora malých a stredných podnikov by mala prejsť od pomoci

založenej na nenávratných príspevkoch k finančným nástrojom (počiatočný kapitál, úvery, alebo záruky), aby sa maximalizovalo využívanie obmedzených grantových fondov (www.nsrr.sk, 2013).

MATERIÁL A METÓDY

Predmetom nášho skúmania sú možnosti financovania projektov z fondov EÚ a objektom skúmania sú vybrané malé a stredné podniky na Slovensku, ktoré financovali svoje projekty prostredníctvom fondov EÚ.

Náš výskum bol realizovaný v dvoch vybraných podnikoch cestovného ruchu, ktoré patria do kategórie malých a stredných podnikov. Tieto podniky sa rozhodli financovať svoje projekty z fondov EÚ, pričom sme zisťovali aké mali skúsenosti so získaním daného zdroja financovania. Každý z podnikov identifikoval výhody a nevýhody, ktoré so sebou prináša čerpanie finančných prostriedkov z fondov EÚ. Zároveň výsledkom nášho výskumu sú odporúčania pre podniky, ktoré doteraz nevyužili tento externý zdroj financovania, ale v budúcnosti o ňom uvažujú.

Dôležitým zdrojom pre našu analýzu boli informácie získané prostredníctvom riadeného rozhovoru s majiteľmi vybraných podnikov. Jednotlivé otázky sa týkali skúseností podnikov so získavaním nenávratných finančných prostriedkov (ďalej len "NFP") z EÚ. Konkrétne sme sa sústredili na informácie týkajúce sa prípravy projektov, podávania žiadostí, samotného procesu získania zdrojov, implementácie, monitorovania a vyhodnocovania projektu. Ďalej sme zisťovali aké výhody predstavuje takýto zdroj financovania pre vybrané podniky a s akými problémami sa stretli.

Väčšina malých a stredných podnikov sa obracia s financovaním svojich projektov na komerčné banky, ale v súčasnosti je stále viac rozšírené získavanie nenávratných finančných prostriedkov z fondov EÚ. V nasledujúcom texte sa budeme primárne zaoberať Európskym fondom pre regionálny rozvoj, Európskym sociálnym fondom a Európskym poľnohospodárskym fondom pre podporu rozvoja vidieka. Konkrétne nás budú zaujímať operačné programy Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, Zamestnanosť a sociálna inklúzia a Program rozvoja vidieka, ktoré sú venované okrem iného aj podpore malých a stredných podnikov.

1) Projekt A „Prístavba penziónu X“ prebiehala v období od 1. 4. 2009 do 31. 5. 2010. Cieľom projektu bolo zlepšenie poskytovaných služieb cestovného ruchu prostredníctvom služieb s vyššou pridanou hodnotou. Realizácia a implementácia projektu spočívala :

- rozšírenie ubytovacích kapacít s cieľom ich celoročného využitia,
- zmena palivovej základne, výmene okien za plastové, v zateplení celého penziónu a výmene interiéru s cieľom zníženia nákladov,
- vytvorenie nových voľno-časových aktivít, a nových služieb v oblasti cestovného ruchu,
- nárast počtu pracovníkov v trvalom pracovnom pomere.

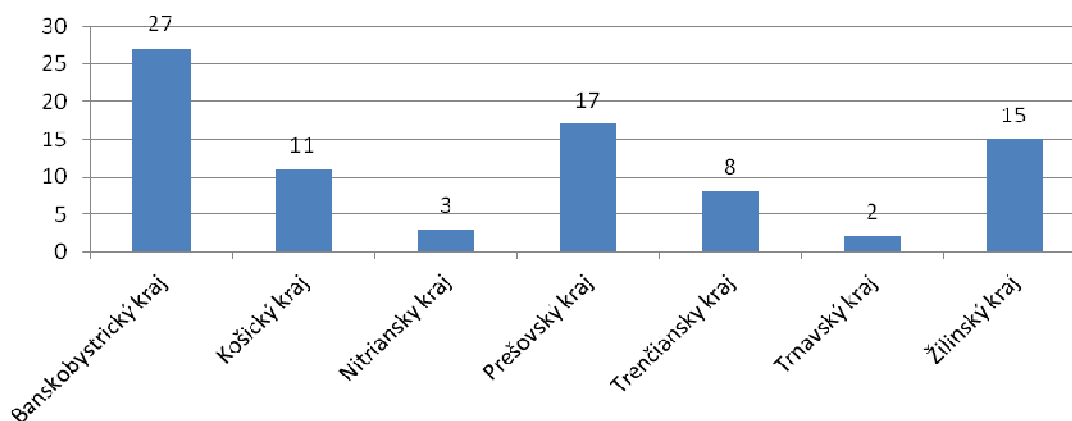
Penzión X získal NFP vo výške 50 % z celkových oprávnených výdavkov. Realizáciou projektu došlo k zvýšeniu konkurencieschopnosti podniku v oblasti cestovného ruchu a to prostredníctvom rekonštrukcie, modernizácie a rozšírenia už existujúcich zariadení v strediskách cestovného ruchu s cieľom skvalitniť a zatriktívniť poskytované služby, ako aj zabezpečenie nárastu pridanej hodnoty.

Tento projekt sa realizoval vďaka podpore z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, v rámci Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, Globálnym cieľom tohto operačného programu je zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti.

V projekte „Prístavba penziónu X“ išlo o prioritnú os 3 - cestovný ruch a opatrenie 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu.

Pri opatrení 3.1 sa kladie dôraz na zlepšenie poskytovaných služieb cestovného ruchu. Graf 1 znázorňuje koľko projektov bolo schválených a zazmluvnených k 31. 12. 2012 v rámci tohto opatrenia podľa jednotlivých krajov na Slovensku. V opatrení 3.1 je možné poskytnúť pomoc podnikom, ktoré plánujú realizovať niektoré z oprávnených aktivít v jednom z regiónov v grafe 1 patriacich pod cieľ Konvergencia, do ktorých sa nezaraďuje Bratislavský kraj. Oprávnenými žiadateľmi sú iba mikro, malé a stredné podniky cestovného ruchu, ku ktorým patrí aj penzión X.

Minimálna výška finančnej pomoci prijímateľovi je 20 000 € a maximálna výška je 200 000 €. Pomoc je poskytovaná na obdobie 24 mesiacov. Prástriedky sa uvoľňujú postupným preplácaním preukázaných oprávnených výdavkov.

Graf 1 Počet zmluvne viazaných projektov v rámci opatrenia 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa <http://www.sacr.sk/strukturalne-fondy/programove-obdobie-2007-2013/zoznamy-zmluvne-viazanych-projektov/>, 2013

2) Projekt B penziónu X

V nadväznosti na sezónnosť bola veľkým problémom pre penzión X aj vysoká fluktuácia zamestnancov. V mimosezónnom období bol penzión často krát málo obsadený alebo úplne zatvorený, pracovníci nemali v tomto období prácu a tak odchádzali za prácou inam. Nakoľko medzi ciele penziónu patrí aj zabezpečenie stálosti svojich zamestnancov, uvedený subjekt sa rozhodol zapojiť do projektu podpory zamestnanosti, ktorý bol financovaný z EÚ. Realizácia projektu pod názvom „Zvyšovanie kvalifikácie zamestnancov v penzióne X a vytvorenie nových pracovných miest.“ sa uskutočnila v období od 01.09.2010 do 31.08.2012.

Projekt sa realizoval v 3 etapách:

1. prípravná fáza slúžila na vytvorenie projektového tímu, ktorí mal na starosti celý priebeh projektu a na výber novoprijatých zamestnancov a externých dodávateľov vzdelávacích aktivít,
2. realizačná fáza predstavovala uskutočnenie jednotlivých vzdelávacích kurzov a školení,
3. záverečná fáza zahŕňala finančné a administratívne ukončenie projektu, vyhodnotenie naplnenia cieľov, finančných a fyzických ukazovateľov.

Cieľom projektu bolo vytvorenie kvalitnej zamestnaneckej bázy pre potreby zvýšenia kvality poskytovaných služieb cestovného ruchu prostredníctvom zvýšenia adaptability vlastných

pracovníkov a podpory podnikania, vrátane nadobudnutia a rozvoja potrebných znalostí a zručností u zamestnancov organizácie.

Realizácia a implementácia projektu spočívala vo vytvorení a udržaní nových pracovných pozícií s nadobudnutím a zvýšením kvalifikácie i flexibility zamestnancov spoločnosti. Novoprijatí pracovníci boli vybratí na základe výberového konania, ktorého výstupom boli aj odborné posudky, ktoré vyšpecifikovali jednotlivé pozície z hľadiska ich kompetencií, zodpovednosti, potrieb vzdelávania a pod.

Penzión týmto projektom trvale zamestnal 10 pracovníkov na hlavný pracovný pomer a jeho povinnosťou bude udržať si ich minimálne po dobu 3 rokov. Penzión im vypláca mzdu a všetky odvody za neho platí štát. Z celkových oprávnených výdavkov získala spoločnosť 50 % z prostriedkov EÚ a zvyšnú časť financovala z vlastných zdrojov.

Tento projekt sa realizoval vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu charakterizovaného v podkapitole 1.4.2. a Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Cieľom operačného programu je rast zamestnanosti, sociálnej inklúzie (začleňovania) a budovanie kapacít. V rámci tohto operačného programu išlo o prioritnú os 1. Podpora rastu zamestnanosti a opatrenie 1.2 Podpora tvorby a udržania pracovných miest prostredníctvom zvýšenia adaptability pracovníkov, podnikov a podpory podnikania. Cieľom opatrenia 1.2 je tvorba a udržanie pracovných miest prostredníctvom komplexnej podpory rozvoja podnikov a aktivít, ktoré sú zamerané na predvídanie zmien, adaptabilitu na zmenené podmienky, kontinuálnu podporu tvorby pracovných miest, zvyšovanie zručností pre adaptabilitu pracovníkov a na vznik a prispôsobenie sa podnikateľov a podnikov. Toto opatrenie je možné aplikovať na rozvoj regiónov oprávnených na financovanie zo štrukturálnych fondov v rámci cieľa Konvergencia. Riadiacim orgánom je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a sprostredkovateľským orgánom je Sociálna implementačná agentúra.

NFP sa v rámci opatrenia 1.2 poskytuje formou refundácie uhradených výdavkov dodávateľovi služby, formou zálohových platieb alebo ich kombináciou. Minimálna výška pomoci na jeden projekt je 50 000 € a maximálna výška je 200 000 €. Dĺžka trvania projektu môže byť od 6 mesiacov až do 24 mesiacov.

Medzi oprávnené aktivity patria:

- tvorba nových pracovných miest,
- udržanie novovytvorených pracovných miest,
- prípravu, zaškolenie, zapracovanie a vzdelávanie zamestnancov podniku v záujme
- zvýšenia ich teoretických a praktických zručností a pracovných návykov.

VÝSLEDKY A DISKUSIA

Medzi hlavné dôvody prečo vybrané podniky využili možnosť financovania projektov z fondov EÚ patrili najmä vlastníctvo nevyužitých nehnuteľností a pozemkov, sezónnosť, vysoká fluktuácia zamestnancov, nedostatok vlastných zdrojov na svoj rozvoj a pod.

Podľa oboch podnikov je vypracovanie projektu náročné na formálnu úpravu a splnenie všetkých podmienok. Z tohto dôvodu je lepšie pre malý podnik nájsť si externú spoločnosť, ktorá projekt pre podnik vypracuje. Výhodou je úspora času a väčšie šance na schválenie projektu. Negatívom sú ale vysoké náklady na vypracovanie projektu, a preto by mal byť podnik opatrný pri výbere danej externej firmy.

Za **výhody** financovania z fondov EÚ považujú skúmané podniky:

- získanie nenávratných finančných prostriedkov,
- rast konkurencieschopnosti,
- rast počtu zamestnancov a tým rast zamestnanosti v regióne
- rast počtu zákazníkov,
- rast tržieb a pridanej hodnoty,

- väčší záujem zo strany cestovných kancelárií a agentúr.

Medzi **nevýhody** podniky zaraďujú najmä:

- byrokráciu,
- organizačnú a administratívnu náročnosť,
- časovú náročnosť,
- časovo obmedzené čerpanie zdrojov,
- striktné dodržiavanie podmienok, stanovených lehôt a účelu použitia,
- zabezpečovanie vlastných finančných prostriedkov na zabezpečenie spolufinancovania projektu,
- oneskorené platby a pod.

Najčastejšími problémami zaznamenanými pri realizácii projektov sú: nezískanie úverových zdrojov z bankových inštitúcií na spolufinancovanie projektu, odstúpenie dodávateľa/zhotoviteľa od realizácie projektu, neschopnosť prijímateľa pomoci dosahovať stanovené hodnoty merateľných ukazovateľov projektu, nedodržanie podmienok zmluvy o poskytnutí NFP a pod.

Penzión X realizoval v minulosti viacero projektov, ktoré financoval len z vlastných zdrojov. Najlepšie riešenie pri financovaní projektu sú podľa penziónu vlastné zdroje, ak ich má podnik k dispozícii. Na druhom mieste je financovanie z fondov EÚ, pretože keď podnik prejde náročným obdobím a dodrží všetky stanovené podmienky, získa nenávratné finančné zdroje a nemusí sa zaoberať splácaním úrokov. Ako poslednú možnosť by si penzión vybral financovanie prostredníctvom bankového úveru, nakoľko je s ním spojených viacero nevýhod ako sú úroky, poplatky a ručenie. Za hlavné negatívum sa pokladá riziko zadlženia sa najmä v oblasti cestovného ruchu, v prípade, že sa nevydarí sezóna by sa podnik mohol dostať do vážnych finančných problémov.

Ak sa podnik rozhodne financovať projekt z nerozdeleného **zisku** výhodou je skutočnosť, že sa pomocou neho znižuje riziko plynúce z vyššieho zadlženia, a tým aj riziko vzniku nákladov finančnej tiesne. Tento zdroj nie je spojený s výplatom úrokov, či splátok istiny, ani s emisnými nákladmi. Na druhej strane je nevýhodou nerozdeleného zisku fakt, že sa jedná o pomerne nestabilný zdroj, navyše tu nepôsobí úrokový daňový štít, a tak je tento zdroj relatívne drahší ako cudzie zdroje.

Odpisy predstavujú relatívne stabilný zdroj financovania, ktorý je navyše súčasťou daňovo uznaných výdavkov a podnik má tento zdroj k dispozícii aj v prípade, že nevytvoril žiadny zisk. Na druhej strane nevýhodou odpisov je skutočnosť, že umožňujú iba obnovu dlhodobého majetku.

Väčšina malých a stredných podnikov nemá dostatok vlastných zdrojov na financovanie svojich projektov a tak využívajú skôr cudzie zdroje financovania, ku ktorým patria najmä obligácie, bankové úvery, finančný lízing, rizikový kapitál alebo obchodní anjeli.

Emisiou obligácií je možné sústrediť značné množstvo finančných prostriedkov, ktoré poskytuje veľký počet veriteľov, navyše sa nerozširuje kontrola nad činnosťou podniku, vyplácané výnosy sú daňovo uznaným výdavkom a ich úspešné umiestnenie zlepšuje imidž podniku. Na druhej strane sú ale s obligáciami spojené vysoké nároky na úverovú spôsobilosť emitenta, či značné emisné náklady, ktoré tvoria náklady vydania a životnosti obligácií.

Bankové úvery sú spojené s viacerými výhodami, ktoré spočívajú v možnosti širokého využitia, v zjednávaní individuálnych podmienok, v daňovo uznaných úrokoch a pod. Financovanie bankovým úverom má však aj svoje nevýhody, ako sú vysoké úroky, prísne hodnotenie úverovej spôsobilosti, zvýšenie finančného rizika a nedostupnosť úveru pre všetky podniky a projekty. Kladú sa pri nich vyššie nároky na bonitu klienta a posudzuje sa celková

finančná situácia klienta vrátane jeho existujúcich úverov. Zaujemca, ktorý má nízke príjmy vzhľadom na požadovanú výšku úveru alebo už spláca iný úver, nemusí dostať tento úver.

ZHRNUTIE

Ak sa chce podnik zapojiť do čerpania finančných prostriedkov z fondov EÚ, odporúčame dodržanie nasledovného postupu:

1. Definovať si jasný cieľ – Na čo chcem použiť poskytnuté prostriedky, koľko ich potrebujem, ako a kde budem svoj cieľ realizovať?
2. Preveriť si oprávnenosť – Patím medzi príjemcov pomoci, som oprávneným žiadateľom na čerpanie týchto financií? Korešponujú moje priority s daným operačným programom?
3. Preukázať schopnosti spolufinancovania svojho zámeru – Mám zdroje potrebné na spolufinancovanie? Aká je výška môjho spolufinancovania?
4. Vyjasniť si vlastnícke vzťahy – Mám vyporiadané vlastníctvo k pozemku, budove atď.?
5. Projekt musí byť v súlade s NSRR a s operačným programom – projekt by mal prispievať k cieľom, ktoré sú definované v týchto dokumentoch a mal by zohľadňovať priority definované v hospodárskom a sociálnom rozvojovom programe regiónu.
6. Kompletne vypracovať projektovú dokumentáciu – v prípade investičných projektov.
7. Správne vyplniť žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku – Žiadosť so všetkými prílohami a podpornou dokumentáciou je potrebné predložiť v rámci vyhlásenej výzvy na príslušný riadiaci orgán alebo sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom.

LITERATÚRA

1. Európsky portál pre malých podnikateľov. 2013. [online]. [cit. 2013-03-29]. Dostupné na internete: <[http://ec.europa.eu/small-business/funding-partners-public/finance/index](http://ec.europa.eu/small-business/funding-partners-public/finance/index_sk.htm#1)>
2. <[_sk.htm#1](http://ec.europa.eu/small-business/funding-partners-public/finance/index_sk.htm#1)>.
3. MAJTÁN, M. 2009. *Projektový manažment*. Bratislava : Sprint dva, 2009. 299 s.
4. ISBN 978-80-89393-05-3.
5. Národný strategický a referenčný rámec. 2013. [online]. [cit. 2013-03-29]. Dostupné na internete: <<http://www.nsrr.sk/>>.

KONTAKTNÁ ADRESA

Ing. Mgr. Gabriela Kormancová, PhD.
Katedra ekonomiky a manažmentu podniku
Ekonomická fakulta UMB
Tajovského 10
975 90 Banská Bystrica
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
e-mail: gabriela.kormancova@umb.sk

Príspevok bol spracovaný v rámci projektu VUGA UMB č. I-11-001-05 "Možnosti financovania projektov v podmienkach slovenských podnikov".